

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ НАН УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОПОДАТКУВАННЯ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. С. КУЗНЕЦЯ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ СТРАТЕГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ

**Моніторинг і коментарі
до нормативно-правових актів
у сфері оподаткування**

Березень, 2016 р.

Харків – Київ, 2016

Методологія дослідження

Моніторинг законодавчих та нормативно-правових актів у сфері оподаткування – спільний, постійно діючий проект НДЦ ІПР НАН України (<http://ndc-ipr.org>), НІСД при Президентові України (<http://www.niss.gov.ua>) і кафедри оподаткування ХНЕУ ім. С. Кузнеця (<http://vk.com/public76418287>).

Метою щомісячного Моніторингу є:

- оперативний аналіз нормативно-правових актів в сфері оподаткування;
- експертна оцінка ризиків, пов'язаних з прийняттям нових нормативних актів.

Методологія аналізу законодавчих та нормативно-правових актів передбачає ідентифікацію їх впливу на діяльність платників податків, порівняння нової редакції аналізованої норми з попередньою; оцінку можливої результативності відповідних змін з відокремленням позитивних наслідків та потенційних недоліків (ризиків). Критерії оцінки очікуваної результативності:

- узгодженість з діючою нормативно-правовою базою;
- спрощення або ускладнення податкового обліку;
- вплив на надходження коштів до бюджетів;
- вплив на економічну активність платників податків;
- зменшення або збільшення корупційних ризиків;
- доцільність використання конкретного інструмента порівняно з можливими альтернативами.

Аналіз законодавчих та нормативно-правових актів здійснюється за такими напрямками:

- зміни системи оподаткування і в адмініструванні податків;
- зміни в оподаткуванні окремими податками, зборами, платежами.
- довідкова інформація, пов'язана з оподаткуванням.

Моніторинг передбачає щомісячне оприлюднення результатів.

Зміст

1. Система оподаткування і адміністрування податків	-
1.1. Реформування податкової системи	-
1.2. Регіональні аспекти оподаткування	-
1.3. Адміністрування податків	4
1.4. Податковий контроль	-
2. Окремі податки і збори	7
2.1. Податок на прибуток підприємства	7
2.2. Податок на доходи фізичних осіб	-
2.3. Податок на додану вартість	-
2.4. Акцизний податок	7
2.5. Екологічний податок	-
2.6. Рентна плата	-
2.7. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	-
2.8. Транспортний податок	-
2.9. Плата за землю	-
2.10. Єдиний податок	-
2.11. Збір за місця для паркування транспортних засобів	-
2.12. Туристичний збір	-
3. Загальнодержавне обов'язкове страхування	-
4. Довідкова інформація	11
5. Нормативно-правові акти, що набули чинності в березні 2016 р.	13

1. СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ І АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ

1.3. Адміністрування податків

1. Про затвердження Положення про форму та зміст розрахункових документів, Порядку подання звітності, пов'язаної із використанням книг обліку розрахункових операцій (розрахункових книжок), форми № ЗВР-1 Звіту про використання книг обліку розрахункових операцій (розрахункових книжок). Наказ Міністерства фінансів України від 21.01.2016 № 13 (Офіційний вісник України від 11.03.2016). Набув чинності 11.03.2016 р.

Коментар: Цим наказом затверджено:

- ✓ Положення про форму та зміст розрахункових документів;
- ✓ Порядок подання звітності, пов'язаної із використанням книг обліку розрахункових операцій (розрахункових книжок);
- ✓ Форма звіту про використання книг обліку розрахункових операцій (розрахункових книжок) (форма № ЗВР-1) та Інструкцію щодо його заповнення.

Одночасно цим наказом скасовано наказ Державної податкової адміністрації України від 01.12. 2000 р. № 614 «Про затвердження нормативно-правових актів до Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг».

Оновлене **Положення про форму та зміст розрахункових документів** має обмежену (у порівнянні з раніше діючим) сферу застосування: його вимоги не поширюються на розрахункові проїзні та перевізні документи на залізничному (крім приміського) й авіаційному транспорті, квитки на міські та приміські автомобільні маршрути, міський електротранспорт, білети державних лотерей, квитанції на послуги поштового зв'язку.

Ймовірно, вимоги до окремих розрахункових документів будуть затверджуватись окремими відомчими документами, чи встановлюватись безпосередньо господарюючими

суб'єктами. Але, в будь якого випадку встановлені форми повинні відповідати вимогам, що встановлені для первинних документів Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Новим розділом встановлено перелік обов'язкових реквізитів фіскальних касових чеків за приймання та переказ готівкових коштів через **програмно-технічні комплекси самообслуговування**.

Порядком подання звітності, пов'язаної із використанням книг обліку розрахункових операцій (розрахункових книжок) встановлено, що звітність, пов'язана із використанням книг обліку розрахункових операцій (розрахункових книжок), подається суб'єктом господарювання щодо всіх книг обліку розрахункових операцій, зареєстрованих на господарську одиницю, які ведуться разом із розрахунковими книжками у випадках, визначених законодавством. Звітність подається до органу державної фіскальної служби за місцем реєстрації розрахункових книжок у терміни, визначені чинним законодавством. При поданні звітності одночасно надавати книги обліку розрахункових операцій чи розрахункові книжки не потрібно.

Таким чином, оновлені порядки спрямовані на дерегуляцію господарювання та враховують нові форми розрахунків за допомогою програмно-технічних комплексів самообслуговування.

2. Про вимоги щодо реалізації фіскальних функцій реєстраторами розрахункових операцій для окремих сфер застосування. Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03. 2016 р. № 149 (Урядовий кур'єр від 11.03.2016, № 47). Набула чинності 11.03. 2016 р.

Коментар: постановою затверджені:

- ✓ вимоги щодо реалізації фіскальних функцій реєстраторами розрахункових операцій, що застосовуються під час здійснення операцій з купівлі-продажу іноземної валюти;
- ✓ вимоги щодо реалізації фіскальних функцій реєстраторами розрахункових операцій, що застосовуються під час здійснення операцій з приймання та переказу готівкових коштів через програмно-технічні комплекси самообслуговування.

Вимоги встановлені щодо технічного обладнання та програмного забезпечення окремих груп реєстраторів розрахункових операцій

Постанова, наперед усім, важлива для розробників та виробників реєстраторів, які повинні проходити

процедуру сертифікації та включення моделей реєстраторів до державного реєстру. Зокрема, сформульовані вимоги щодо конструкції фіскального блока, програмного забезпечення, порядку фіскалізації та можливостей щодо формування звітності в автоматичному режимі. Затвердження таких вимог дозволить створити умови для більш прозорої конкуренції між розробниками та виробниками реєстраторів розрахункових операцій. Але, господарюючим суб'єктам, що здійснюють діяльність з купівлі-продажу іноземної валюти, або займаються експлуатацією програмно-технічних комплексів самообслуговування, слід перевірити наявні реєстратори на відповідність встановленим вимогам.

2. ОКРЕМІ ПОДАТКИ, ЗБОРИ І ПЛАТЕЖІ

2.1 Податок на прибуток

Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів щодо коригування фінансового результату до оподаткування. Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 04.02.2016 № 295 (Офіційний вісник України від 25.03.2016, ст. 894), набуло чинності 25.03.2016 р.

Коментар: Наказом внесено зміни та доповнення до Методики формування резервів із страхування життя, Порядку складання звітних даних страховиків та Правил формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя.

Крім уточнення посилання на номери статей Податкового кодексу (що стало необхідним у зв'язку з викладенням розділу III Податкового кодексу в новій редакції) та зміни назви «Правил формування, обліку та розміщення...» на «Методику формування...» даним розпорядженням внесено наступні зміни у раніше прийняті документи:

спрощено порядок розрахунку резервів із страхування життя – за рахунок встановлення однакового порядку розрахунку частки перестраховиків у відповідних видах страхових резервів із страхування життя розраховується та власне страхових резервів;

конкретизовано порядок розрахунку технічних резервів, на зміни якого корегується фінансовий результат для цілей оподаткування. Зокрема, деталізовано, що до складу фінансових резервів включається резерв незароблених премій, резерв заявлених, але не виплачених збитків, резерви збитків, які виникли, але не заявлені.

2.4. Акцизний податок

1. Постанова КМУ «Деякі питання використання марок акцизного податку» від 23.03.2016 р. №209 (Урядовий кур'єр від 29.03.2016, № 59); набула чинності 29.03.2016 р.

Коментар: Постановою змінено правила виготовлення, зберігання, продаж марок акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів, скасовано відмінності в дизайні акцизних марок для вітчизняних та імпортованих товарів, спрощено правила придбання марок та маркування імпортованих товарів

Попередня редакція	Нова редакція	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
<p>Підприємства - виробники та імпортери алкогольних напоїв і тютюнових виробів (далі - покупці марок) подають щомісяця до 10 числа територіальному органу ДФС (далі - продавець марок) для задоволення через два місяці потреби в марках акцизного податку попередню заявку-розрахунок про потребу в марках за їх видами, платіжний документ на перерахування плати за марки з відміткою банку про дату виконання платіжного доручення та звіт про використання марок, придбаних у попередньому місяці. <i>При цьому до 20 числа місяця, в якому подано заявку-розрахунок, покупці марок мають право здійснити корегування в бік збільшення не більш як на 40 відсотків кількості та видів марок шляхом подачі додаткової попередньої заявки-розрахунку.</i></p>	<p>Підприємства - виробники та імпортери алкогольних напоїв і тютюнових виробів (далі - покупці марок) подають щомісяця до 10 числа територіальному органу ДФС (далі - продавець марок) для задоволення через два місяці потреби в марках акцизного податку попередню заявку-розрахунок про потребу в марках за їх видами, платіжний документ на перерахування плати за марки з відміткою банку про дату виконання платіжного доручення та звіт про використання марок, придбаних у попередньому місяці <i>До 20 числа місяця, в якому подано згідно з абзацом четвертим цього пункту попередню заявку-розрахунок, покупці марок мають право здійснити корегування такої заявки розрахунку в бік збільшення, що не перевищує визначеного у ній обсягу, шляхом подачі додаткової попередньої заявки-розрахунку.</i></p>	<p>Таке запровадження дасть змогу покупцям марок більш мобільно реагувати на зміни ринкової кон'юнктури та виробляти більші обсяги підакцизної продукції</p>	<p>Можливість покупки більшої кількості марок акцизного податку може призвести до їх нецільового використання</p>
<p>5. Марки для вироблених в Україні алкогольних напоїв і тютюнових виробів відрізняються від марок для ввезених на митну територію України алкогольних напоїв і тютюнових виробів дизайном та кольором. Маркуванню підлягають усі алкогольні напої з вмістом спирту</p>	<p>Нормв відсутня</p>	<p>Таке запровадження дасть змогу зекономити бюджетні кошти при виготовленні марок акцизного податку та полегшить процедуру маркування підакцизних товарів для імпортерів</p>	<p>-</p>

Попередня редакція	Нова редакція	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
етилового понад 8,5 відсотка об'ємних одиниць. Маркування вироблених в Україні алкогольних напоїв з вмістом спирту до 8,5 відсотка об'ємних одиниць не здійснюється.			
18. Придбані марки передаються покупцями марок (імпортерами) іноземним суб'єктам господарювання для маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів, що підлягають подальшому ввезенню на митну територію України.	18. У разі зміни зразка марок дозволяється продаж залишків оплачених марок попереднього зразка, які виготовлено підприємством-виробником та/або які перебувають на зберіганні у продавця, якщо рішенням про запровадження марок нового зразка не встановлено інше	Це дозволить підприємцям зекономити кошти на придбання марок акцизного податку	Можливе збільшення випадок підробки акцизних марок старого зразка
20..... <i>Вважаються такими, що немарковані: алкогольні напої та тютюнові вироби з підробленими марками; алкогольні напої та тютюнові вироби, марковані з порушенням вимог цього Положення, та/або марками, що не видавалися безпосередньо виробнику або імпортеру зазначеної продукції; алкогольні напої з марками, на яких зазначення суми акцизного податку, сплаченого за одиницю маркованої продукції, не відповідає сумі, визначеній з урахуванням чинних на дату розливу продукції ставок акцизного податку, міцності продукції та місткості тари.</i>	20..... <i>Вважаються такими, що немарковані, алкогольні напої з марками, що мають такі пошкодження, які унеможливають встановлення реквізитів, передбачених абзацом сьомим пункту 5 цього Положення; наявність відкритого надриву з краю марки, розмір якого (ширина, довжина) перевищує такі значення: вертикальний надрив - 4 x 10 міліметрів; горизонтальний - 4 x 20 міліметрів; діагональний - 4 x 18 міліметрів (довжина діагонального розриву визначається як прямокутна проекція); пошкодження, внаслідок яких зменшилася довжина марки на 10 чи більше міліметрів або ширина марки - на 5 чи більше міліметрів;</i>	Такі заходи дозволять більш якісно захистити підакцизні товари від підробок і забезпечити споживачів якісною підакцизною продукцією.	Виробники та продавці підакцизних товарів можуть стикнутися з проблемами при ненавмисних пошкодженнях марок, що наклеїні на підакцизні товари, в таких випадках, їм можливо, доведеться сплачувати штрафи

Таким чином, в результаті набрання чинності постановою, буде полегшена процедура придбання марок та маркування марками акцизного податку для виробників та імпортерів підакцизної продукції. Однак при цьому можливе виникнення певних складнощів через визнання товарів немаркованими при певних пошкодженнях марок акцизного податку

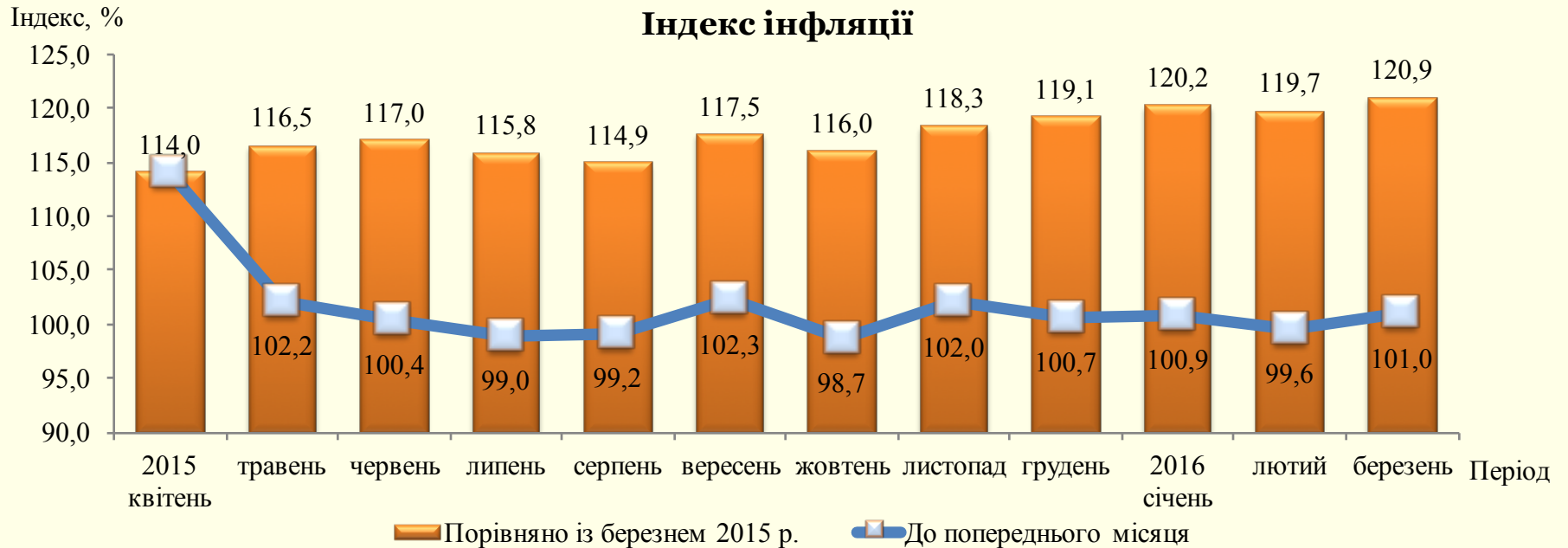
2. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Акта інвентаризації обсягів залишку пального та Порядку його заповнення та подання » N 219 від 25.02.2016 р. (Офіційний вісник України від 05.04.2016, № 25); набув чинності 05.04.2016 р.

Коментар. Встановлено форму Акта інвентаризації обсягів залишку пального та Порядок заповнення та подання Акта інвентаризації обсягів залишку пального. Наявність таких форм та порядку дозволить посилити контроль держави за обігом пального та зменшити кількість випадків реалізації фальсифікованої продукції.

3. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку роботи податкових постів, установлених на підприємствах суб'єктів господарювання, які використовують легкі та важкі дистиляти за нульовою ставкою акцизного податку або ввезені на митну територію України без сплати акцизного податку для виробництва етилену» № 50 від 11.02.2016 р. (Офіційний вісник України від 29.03.2016 р., № 23,); набув чинності 29.03.2016 р.

Коментар. Визначено механізм здійснення контролю за цільовим використанням легких та важких дистилятів, реалізованих за нульовою ставкою акцизного податку або ввезених на митну територію України без сплати акцизного податку, що використовуються виробниками етилену для виробництва етилену, затверджено нову форму контрольного журналу реєстрації отримання (ввезення) та використання легких та важких дистилятів. Встановлення нового Порядку обумовлене новими правилами обігу пального в Україні, спрямованими на посилення державного контролю на ринку палива.

4. ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

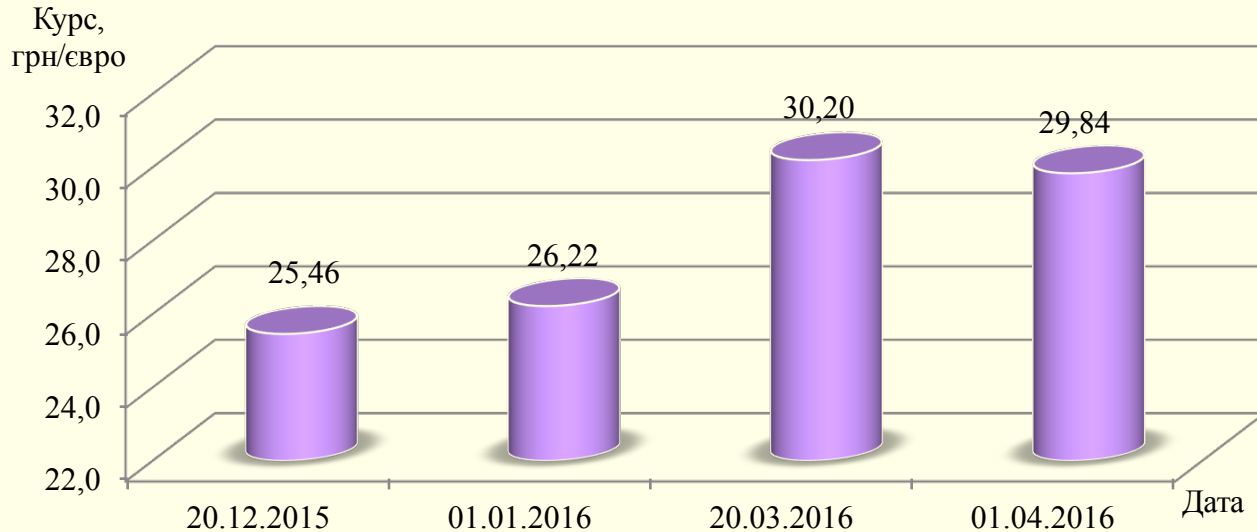

За даними Державної служби статистики України, у березні 2016 р. відбулося збільшення темпів інфляції порівняно із попереднім місяцем. Відповідні зміни є наслідком зростання споживчих цін на усі види товарів та послуг, окрім продуктів харчування (-0,7%) і послуг теплопостачання (-0,1%). Найбільш інтенсивно здорожчали одяг і взуття (+10,7%). Індекс споживчих цін з початку 2016 р. склав 1,5%, що значно менше рівня відповідного показника за аналогічний період 2015 р. (20,3%). Порівняно із березнем 2015 р. (за останні 12 місяців) ціни на споживчому ринку зросли на 20,9%.

Значення індексу інфляції може впливати на:

- коригуючі коефіцієнти, які застосовуються до ставок рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин (п. 252.22 ПКУ);
- індексацію нормативної грошової оцінки земель (ст. 289 ПКУ). Індекс споживчих цін за 2015 рік застосовується із значенням 120 відсотків (п. 6 підрозділу 6 Розділу XX);
- базу оподаткування єдиним податком для платників єдиного податку четвертої групи (п. 2921.2 ПКУ);
- індексацію ставок акцизного податку, екологічного податку, рентної плати (абз. 9 пункту 4 Розділу XIX).

Офіційний курс гривні до євро

Зниження офіційного курсу гривні до євро, встановленого НБУ, який діє:

- на перший день кварталу (з 26,22 грн/євро до 29,84 грн/євро), призвело до підвищення розміру акцизного податку з товарів, вироблених на митній території України;
- на двадцятий день місяця, що передує кварталу (з 25,46 грн/євро до 30,20 грн/євро), призвело до підвищення розміру акцизного податку з товарів, реалізованих суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі.

До переліку товарів, на які встановлені ставки податку в іноземній валюті належать:

- нафтопродукти, скраплений газ, речовини, що використовуються як компоненти моторних палив, паливо моторне альтернативне (пп. 215.3.4 та 215.3.4 ПКУ);
- моторні транспортні засоби, кузови для автомобілів, мотоцикли (включаючи мопеди) та велосипеди з допоміжним мотором, з колясками або без них, причепи та напівпричепи для тимчасового проживання у кемпінгах, типу причіпних будиночків (пп. 215.3.5–215.3.8 ПКУ).

Розмір ставок акцизного податку на відповідні товари у національній валюті залишатиметься незмінним протягом другого кварталу (п. 217.3 ПКУ).

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ЩО НАБУЛИ ЧИННОСТІ В БЕРЕЗНІ 2016 р.

Найменування нормативного акту	Дата набуття чинності
Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру акцизних накладних» від 24 лютого 2016 р. № 114	01.03.2016 р. (див. моніторинг за лютий 2016 р.)
Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення реєстрів заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість» від 22 лютого 2016 року № 68	04.03.2016 р. (див. моніторинг за лютий 2016 р.)
Порядок складання звіту про контрольовані операції. Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18.01.2016 № 8	04.03.2016 р. (див. моніторинг за лютий 2016 р.)
Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 р. № 675» від 18.02.2016 р. № 85 (щодо пропорцій розподілу єдиного соціального внеску за видами страхування)	06.03.2016 р. (див. моніторинг за лютий 2016 р.)
Про вимоги щодо реалізації фіскальних функцій реєстраторами розрахункових операцій для окремих сфер застосування. Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 р. № 149	11.03.2016 р. (див. цей випуск моніторингу)
Про затвердження Положення про форму та зміст розрахункових документів, Порядку подання звітності, пов'язаної із використанням книг обліку розрахункових операцій (розрахункових книжок), форми № ЗВР-1 Звіту про використання книг обліку розрахункових операцій (розрахункових книжок). Наказ Міністерства фінансів України від 21.01.2016 № 13.	11.03.2016 р. (див. цей випуск моніторингу)

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ЩО НАБУЛИ ЧИННОСТІ В БЕРЕЗНІ 2016 р.

Найменування нормативного акту	Дата набуття чинності
Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів щодо коригування фінансового результату до оподаткування. Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 04.02.2016 № 295.	25.03.2016 р. (див. цей випуск моніторингу)
Постанова КМУ «Деякі питання використання марок акцизного податку» від 23.03.2016 р. №209 (Урядовий кур'єр від 29.03.2016, № 59)	29.03.2016 р. (див. цей випуск моніторингу)
Наказ міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку роботи податкових постів, установлених на підприємствах суб'єктів господарювання, які використовують легкі та важкі дистиляти за нульовою ставкою акцизного податку або ввезені на митну територію України без сплати акцизного податку для виробництва етилену» № 50 від 11.02.2016 р. (Офіційний вісник України від 29.03.2016 р., № 23,)	29.03.2016 р. (див. цей випуск моніторингу)

**Моніторинг підготовлено експертно-аналітичною групою
Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку
Національної Академії Наук України
Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові
України
і кафедри оподаткування Харківського національного економічного
університету ім. Семена Кузнеця**

під керівництвом:

заступника директора НДЦ ІПР з наукової роботи доктора економічних наук, професора, Заслуженого економіста України **Ю.Б. Іванова**

першого заступника директора НІСД при Президентові України, чл.-корр. НАН України, доктора економічних наук, професора, Заслуженого діяча науки і техніки України **О.С. Власюка**

за участю:

наукового співробітника НДЦ ІПР НАН України, к.е.н. **С.В. Антоненка;**

завідувача кафедри оподаткування, к.е.н., доц. **О.Є. Найденка;**

доцента кафедри оподаткування, к.е.н., доц. **А.О. Єніної-Березовської;**

доцента кафедри оподаткування, к.е.н., доц. **Є.І. Котлярова;**

старшого викладача кафедри оподаткування, к.е.н. **О.С. Віннікової;**

старшого викладача кафедри оподаткування, к.е.н. **О.В. Костяної;**

старшого викладача кафедри оподаткування **Г.В. Назаренко.**

Моніторинг розміщено на сайтах:

Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України: <http://www.ndc-ipr.org>

Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України: <http://www.niss.gov.ua>

та на сторінці кафедри оподаткування Харківського національного економічного університету імені

Семена Кузнеця: <http://vk.com/public76418287>.